

O contribuție importantă la cunoașterea monumentelor glagolitice aduce O. S v a n e, prezentînd manuscrisul (din. sec. XIV) intitulat *Missale Romanum lingua slavonica caractere glagolitico* din Biblioteca regală de la Kopenhaga, (vol. 15—16, p. 59—93), cunoscut pînă acum doar dintr-o mențiune a lui Ad. Stender Pedersen.

Marija Pantelić înfățișează un alt manuscris glagolitic croat, *Breviarul preotului Mavro, din 1460* (*ibidem*, p. 94—149), aflat în posesia lui Umberto Pezzoli din Roma. Breviarul conține o a treia variantă a slujbei lui Chiril și Metodie, pînă acum fiind cunoscute numai variantele din 1396 și 1494. În anexă sînt redatate texte din breviar și 13 fotocopii (p. 132—148).

Problema primei tipărituri glagolitice, un Liturghier (*Misal*) din 1483, este reluată de Josip Tandarić, care analizează *Semnele grafice ale primei cărți croate tipărite* (vol. 14, p. 110—120).

O altă tipăritură glagolitică, necunoscută pînă acum, a cincea carte ieșită din tipografia glagolitică a lui Simun Kožić de la Rijeka-Fiume (1530—1531), este *Abecedarul lui Kožić*, despre care scrie Anica Nazor (vol. 14, p. 121—128).

De un alt text glagolitic se ocupă Valentin Putanec, în articolul despre *Încercările de versificație ale lui Paulo Modrušanin* (vol. 15—16, p. 208—213). Este vorba de un Liturghier publicat în 1528 la Veneția, în tipografia lui Francesco Bidoni și Mateo Pasyni. Nu s-a observat pînă acum că autorul acestui misal a caracterizat în versuri începutul diverselor anotimpuri. De *Legenda în versuri de 12 silabe a sf. Ieronim*, scrise în limbă croată cu litere italiene, pe o carte glagolitică, se ocupă Anica Nazor (*ibidem*, p. 214—224). Aceiași autoare face analiza lexicală și morfologică a limbii folosită în diverse texte glagolitice din sec. XV (vol. 13, p. 68—86), pentru a conchide că acestea numai în parte pot fi utilizate pentru cunoașterea limbii slave bisericești.

O altă problemă majoră tratată în paginile volumelor de care ne ocupăm este aceea a scrisului chirilic și în general a operei lui Chiril și Metodie, mai cu seamă în volumul 13, consacrat comemorării acestora.

În articolul despre *O mie și o sută de ani de la misiunea în Moravia*, semnat de Vjekoslav Stefanić (vol. 13, p. 5—42), sînt inserate o serie de considerații, unele noi, asupra importanței misiunii lui Chiril și Metodie în Moravia și Panonia și asupra controverselor pe tema evoluției scrierii făurite de ei.

Vladimir Mošin publică *Însemnări metodologice despre tipurile de scriere chirilică* (vol. 15—16, p. 150—182). Referindu-se la răspîndirea literei minuscule sîrbești în Balcani, autorul menționează și caracterul literelor din hrisoavele românești date în sec. XIV mănăstirilor Vodița și Tismana și conchide că litera respectivă a provenit la noi din Serbia și nu din Bulgaria unde ea nu apare în hrisoave (p. 163). În alt loc autorul spune că „încrucșarea de influențe bulgaro-sirbo-ruse pe teritoriul Țării Românești și al Moldovei a dus la crearea unor tipuri deosebite de scris rapid care la rîndul lor au influențat evoluția scrisului în Rusia și în Balcani” (p. 177).

Studiind *Minuscula diplomatică sîrbă* (vol. 13, p. 119—136), Gregor Cremošnik la rîndul său urmărește răspîndirea scrierii chirilice de acest caracter în Balcani, mai precis: la Raguza în Bosnia, Albania, Ungaria, Bulgaria și la curtea otomană. Problema scrisului chirilic la noi este atinsă de autor numai în legătură cu cel din Bulgaria, cînd vrea să arate că evoluția acestuia din urmă poate fi reconstituită cu succes numai pe baza cunoașterii evoluției scrisului chirilic din țara noastră. Analizînd acest scris, îndeosebi semnele vocalelor nazale, autorul consideră că la noi s-a păstrat litera cancelariei bulgărești așa cum s-a format ea în vremea patriarhului Eftimie, adică pînă la instaurarea dominației otomane.

Cîteva studii se ocupă de problemele limbii slave vechi și ale limbii bisericești: Herta Kuna, *Limba de redacție slavonă ca limbă literară a sîrbilor și a croaților* (vol. 15—16, p. 183—199); Josip Hamm, *Limba slavă bisericească de tip croat* (p. 13, p. 43—67); Olga Nedeljković, *Accente sau neume în foile de la Kiev?* (14, p. 25—51); id., *Contribuție la studiul legicii jitiilor din Panonia* (13, p. 194—202); Herbert Jelitte, *Probleme und Aufgaben einer strukturalistischen Darstellung der althirchenslavischen Deklination* (15—16, p. 298—347); Valentin Putanec, *Probleme textologice și lingvistice în cartularul de la Povlje (1184—1250)* (14, p. 101—109).

Biljana Stipčević analizează «Сказаніе о словесехъ» a călugărului Hrabr în varianta de la mănăstirea Marcea (14, p. 52—58), inclusă într-un *Sbornik* din 1550. Subliniind deosebirile dintre această variantă și altele, autoarea se oprește asupra cuvîntului „rumenski” în loc de „rimski”, prezent în această variantă, explicînd această prezență prin influența copiştilor din Țara Românească și Moldova. De altfel, arată autoarea, în această variantă „se distinge cu ușu-